

УДК 7.012:655.4

МІНІМАЛІЗМ ЯК ТЕНДЕНЦІЯ ДИЗАЙНУ КНИЖКОВИХ ОБКЛАДИНОК В УКРАЇНІ

ВАСИЛЬЄВ Олександр, ДУМИЧ Анна

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна
vasyliiev.os@knutd.edu.ua

Роботу присвячено аналізу та узагальненню інформації про дизайн обкладинок на прикладі серії книг «Неканонічний канон» Володимира Гавриша. У роботі розкрито основні функції, які виконує дизайн книжкової обкладинки, та прийоми, які використано для реалізації креативних ідей. За результатами дослідження визначено актуальність мінімалістичних дизайнів сучасних обкладинок, які візуалізують завдяки стриманій колірній палітрі, чітким лініям, простим шрифтам і винесенні типографіки на передній план, що гармонійно підкреслює змістову частину книг та забезпечує візуально-комунікативний зв'язок між твором і читачем.

Ключові слова: дизайн, назва книги, колір, шрифт, український дизайнер, типографія.

ВСТУП

У сучасному світі книжкова обкладинка є не лише захисним елементом, а й відіграє ключову роль у маркетингу, формуванні першого враження та візуальній ідентифікації твору. Зростання кількості видавництв та розвиток електронних книг сприяють посиленню конкурентного середовища у видавничій галузі. Вдало розроблений зовнішній вигляд книги є одним з основних аспектів, що забезпечує привернення уваги покупця та підвищує шанси успіху в реалізації товару.

Розвиток інноваційних технологій та висока конкуренція є основними причинами збільшення попиту на креативні дизайнерські рішення, зважаючи на те, що сучасна книга стала не лише інструментом отримання та зберігання інформації, а й естетичним елементом. В пошуку нових ідей для розробки візуального оформлення обкладинок друкованих видань дизайнери поєднують як традиційні, так і інноваційні підходи, експериментуючи з типографікою, колірною палітрою, ілюстраціями та іншими графічними матеріалами.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою роботи є дослідження основних тенденцій у дизайні книжкових обкладинок, включаючи мінімалізм, використання нестандартних ілюстрацій, кольорових та шрифтових рішень. Для аналізу обрано серію видань «Неканонічний канон», яка відзначена спеціальною відзнакою журі за обраний дизайн-підхід та його можливості за результатами конкурсу в рамках

міжнародного фестивалю «Книжковий Арсенал» у співпраці з Goethe-Institut «Найкращий книжковий дизайн» 2023 року.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Попри зростання популярності електронних книг паперові видання залишаються пріоритетним вибором серед сучасних українських читачів. Результати соціологічного дослідження «Нью Імідж Маркетинг Груп» на замовлення Українського інституту майбутнього щодо практик читання українців під час повномасштабної війни свідчать, що більш опитаних (понад 46%) охоче купували саме паперові книги впродовж 2023 року. Це засвідчує актуальність теми дослідження та необхідність визначення головних тенденцій в дизайні обкладинок книжок на українському книжковому ринку.

Під час вибору книги, яку потенційний читач має намір придбати, його увага насамперед зосереджується на її обкладинці. Вдалий дизайн не лише привертає увагу, а й створює певні асоціації у людей. Так відомий американський графічний дизайнер, креативний директор журналу The Atlantic Пітер Мендельсунд, який відомий своїми обкладинками книг і журналів, у своєму інтерв'ю [5] неодноразово вказував на дві основні функції книжкової обкладинки: представляти текст та продавати книгу. Він порівнює зовнішній вигляд книги з «трейлером до фільму», що повинен забезпечувати розуміння жанру та змісту твору з першого погляду потенційного читача на неї.

В ході нашого дослідження визначено, що під час розробки обкладинки книги перед дизайнерами стоять дві основні задачі:

- забезпечити відмінність книги за зовнішнім виглядом від книг конкурентів з одночасним максимальним приверненням уваги потенційних покупців;
- забезпечити максимальне розуміння тематики та жанру книги, зберігаючи основний настрій написаного тексту.

Для досягнення цієї мети, сучасні графічні дизайнери використовують різноманітні стилістичні прийоми та техніки, розробляючи унікальні та креативні обкладинки. Ключовим кроком при цьому є допроєктні дослідження, що забезпечують дизайнера інформацією про вікові категорії читачів, їх основні характеристики і вподобання, популярні тренди серед них щодо книжкової продукції, цінову категорію товару тощо. Важливим є врахування фізичних можливостей реалізації дизайн-проєкту, зважаючи на друкарські технології різних видавництв та визначені бюджетні обмеження для кожного видання [2].

За результатами дослідження визначено, що серед популярності яскравих абстрактних ілюстрацій, поп арту та неонових кольорів мінімалізм залишається одним із провідних напрямів у сучасному українському графічному дизайні. Використання обмеженої кількості деталей та кольорів звертає увагу глядача на основну ідею. Яскравим прикладом є серія книг «Неканонічний канон», дизайнером візуалу якої є художник Володимир Гавриш. (див. рис.1.а, рис.1.б). Серію присвячено українським відомим письменникам і поетам, таким як Микола Хвильовий, Іван Багряний, Марко Вовчок та інші. Через мінімалістичний дизайн, відсутність ілюстрацій та

загальних деталей Володимир Гавриш використовує лише композиційне розташування тексту та колір для підкреслення індивідуальності кожного твору. Для обкладинки дизайнер добирає певну колірну гаму для кожної книги відповідно до власного уявлення про автора, зміст твору та місце видання у загальній серії [3]. Наприклад, для обкладинки книги «Микола Хвильовий: Повість про санаторійну зону. Сентиментальна історія. Я (Романтика)» (див. рис.1,а) використано тьмяно-багрянтий колір, який часто фігурує в творах автора як колір-символ революції [4]. Для дизайну застосовано ще один цікавий прийом. Назва книги ніби «виділена» на екрані комп'ютері серед іншого тексту, який приховано білим кольором.

Рис. 1. Дизайн книжкових обкладинок українських видань:

а, б – серія книжок «Неканонічний канон», м. Київ: Віхола, 2023 [4]; в – Барнс А. «Як бути спокійним», Харків: Фабула, 2017; г – Мудрак М. НИКИФОР(NIKIFOR), Київ: Родовід, Український Музей в Нью-Йорку, 2023

Зазвичай на обкладинках книг основну увагу акцентують на назві твору. Для цього використовують розмір, колір або відмінності шрифтів, створюючи певний контраст між іменем автора та назвою (див. рис.1,в). В ході дослідження нами виокремлено зразки обкладинок книжок, в яких взагалі не вказують автора на титульній стороні (див. рис.1,г). Володимир Гавриш в дизайні навпаки виділяє жирним шрифтом не назву твору, а автора книги. Це зумовлено тим, що дана серія «покликана перевідкрити знайомих незнайомців», як написано на сайті «Віхола», тому основний акцент йде на пізнання українських авторів.

ВИСНОВКИ

Визначено, що технологічний прогрес та зміна споживчих вподобань визначають напрямки розвитку дизайну обкладинок книжок. Мінімалізм як напрямок у дизайні книжкових обкладинок дедалі впевненіше закріплюється в сучасному українському видавничому просторі, відображаючи світові тенденції до спрощення, лаконічності та візуальної гармонії. Аналіз серії книг «Неканонічний канон» видавництва «Віхола» демонструє, що мінімалістичний

підхід сприяє створенню впізнаваного стилю, акцентуючи інтелектуальність видань і відповідаючи очікуванням сучасної аудиторії. Дизайнерські рішення серії базуються на креативних ідеях, які візуалізують завдяки стриманій колірній палітрі, чітким лініям, простим шрифтам і винесенні типографіки на передній план, що гармонійно підкреслює змістову частину книг. Такий підхід не лише забезпечує естетичну привабливість, але й створює особливий візуально-комунікативний зв'язок між твором і читачем.

ЛІТЕРАТУРА

1. The Jacket Designer's Challenge: To Capture A Book By Its Cover Fresh Air Interview. 2014. URL: <https://www.npr.org/2014/10/16/345548582/the-jacket-designers-challenge-to-capture-a-book-by-its-cover> (дата звернення: 27.02.2025)
2. Williams M. Under Cover: An Exploration of Book Cover Design and Reader Perception of the Text. 2016. Undergraduate Honors Capstone Projects. URL: <https://digitalcommons.usu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1596&context=honors>. (дата звернення: 01.02.2025).
3. Яковенко І. Як видавництва працюють з дизайнами обкладинок української класики. URL: <https://bazilik.media/iak-vydavnytstva-pratsiuiut-z-dyzajnamy-obkladynok-ukrainskoi-klassyky/> (дата звернення: 02.02.2025)
4. Хвильовий М. Повість про санаторійну зону. Сентиментальна історія. Я (Романтика). Київ: Віхола, 2022. 256 с.
5. Peter Mendelsund. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Peter_Mendelsund (дата звернення: 10.02.2025).

VASYLIEV O., DUMYCH A.

MINIMALISM AS A BOOK COVER DESIGN TENDENCY IN UKRAINE

The work is devoted to the analysis and generalization of information about cover design using the example of the series of books "Non-canonical Canon" by Volodymyr Gavrysh. The work reveals the main functions performed by book cover design and the techniques used to implement creative ideas. The results of the study determine the relevance of minimalist designs of modern covers, which are visualized thanks to a restrained color palette, clear lines, simple fonts and the foregrounding of typography, which harmoniously emphasizes the content of the books and provides a visual-communicative connection between the work and the reader.

Keywords: design, book title, color, font, Ukrainian designer, typography.